

UZASADNIENIE

Decyzją z 19 października 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w Ł. stwierdził, że L. Z. (1) jako pracownik u płatnika składek E. R.:

- podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 17 kwietnia 2018 roku do 1 sierpnia 2021 roku,

- nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, w okresie od 12 grudnia 2015 roku do 16 kwietnia 2018 roku.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że z dokumentów zgromadzonych w systemie informatycznym ZUS wynika, że L. Z. (1) od 10 czerwca 2015 roku do 15 marca 2018 roku i od 19 marca do 16 kwietnia 2018 roku była zgłoszona do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba bezrobotna niepobierająca zasiłku, a od 16 do 18 marca 2018 roku jako osoba pobierająca stypendium. Organ rentowy podkreślił, że pozyskał informacje od P. (...) w Ł., że L. Z. (1) w okresie rejestracji, tj. od 10 czerwca 2015 r. do 16 kwietnia 2018 r. nie odbywała żadnego stażu pracy, nie została również skierowana do pracy do firmie (...).

[decyzja k. 33-35 akt ZUS]

R. Z. - małżonek zmarłej L. Z. (1) złożył odwołanie od powyżej decyzji, domagając się jej zmiany poprzez ustalenie, że L. Z. (1), jako osoba zatrudniona u E. R. na podstawie umowy o pracę począwszy od 12 grudnia 2015 roku do 16 kwietnia 2018 roku podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. [odwołanie k. 3-7v. akt VIII U 2396/22]

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. [odpowiedź na odwołanie k. 13-14 akt VIII U 2396/22]

Pismem procesowym z 19 stycznia 2023 roku płatnik składek E. R. przyłączyła się do stanowiska organu rentowego. [pismo procesowe k. 25-26 akt VIII U 2396/22]

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

P. składek E. R. prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest działalność paramedyczna w zakresie: fryzjerstwa i pozostałych zabiegów kosmetycznych, artystycznej i literackiej działalności twórczej, pozostałej działalności w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowanej, działalności fizjoterapeutycznej, pozostałych pozaszkolnych form edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowanych, pozaszkolnych form edukacji artystycznej, a także agentów zajmujących się sprzedażą towarów różnego rodzaju. Działalność tę prowadzi w Ł. przy ul. (...) lok. 28/29. [wypis z (...) k. 9]

Córka E. L. Z. ukończyła Wyższą Szkołę (...) na kierunku pedagogika w zakresie psychopedagogiki. Posiadała tytuł zawodowy magistra. [bezsporne, a ponadto dyplom ukończenia studiów k. 134 akt VIII U 2396/22]

Od 10 czerwca 2015 roku do 15 marca 2018 roku i od 19 marca do 16 kwietnia 2018 roku L. Z. (1) była zarejestrowana w Urzędzie Pracy w Ł. jako osoba bezrobotna. W tym czasie nie odbywała żadnego stażu pracy ani nie została skierowana do pracy w firmie (...). [informacja z P. (...) w Ł. k. 24 akt ZUS]

W dniach 1-2 marca 2017 roku została przeszkolona w zakresie BHP w ramach instruktażu ogólnego oraz instruktażu stanowiskowego. [karta szkolenia wstępnego k. 144-146 akt VIII U 2396/22]

W okresie 16-18 marca 2018 roku brała udział w szkoleniu I i II etapu z zakresu obsługi aparatu (...) 2000. [certyfikat k. 59 akt VIII U 2396/22, zeznania odwołującego e-protokół rozprawy z 16 marca 2023 roku 00:20:31]

W dniu 17 kwietnia 2018 roku E. R. zawarła z L. Z. (1) (wówczas R.) umowę o pracę, na mocy której L. Z. (1) została zatrudniona na stanowisku asystenta na czas nieokreślony od 17 kwietnia 2018 roku w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 2 100 zł. Następnie na mocy kolejnych aneksów do umowy zmieniano jedynie przysługujące pracownicy wynagrodzenie: aneksem z dnia 31 grudnia 2018 roku podniesiono je do kwoty 2 250 złotych, aneksem z dnia 31 maja 2019 roku - do kwoty 2800 złotych, a aneksem z dnia 31 grudnia 2019 roku - do kwoty 3 150 złotych. [bezsporne, a ponadto umowa o pracę k. 148 akt VIII U 2396/22]

Przed zawarciem umowy – w dniu 13 kwietnia 2018 roku L. Z. (1) została skierowana przez E. R. na wstępne badanie lekarskie. W dniu 17 kwietnia 2018 roku lekarz specjalista medycyny pracy stwierdził, że wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych L. Z. (1) jest zdolna do podjęcia pracy na stanowisku asystenta. [orzeczenie lekarza specjalisty medycyny pracy z 17 kwietnia 2018 roku k. 142 akt VIII U 2396/22]

Córka płatniczki została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego od 17 kwietnia 2018 roku jako pracownik, z tego tytułu była nieprzerwanie zgłoszona do ubezpieczenia do 1 sierpnia 2021 roku – tj. do dnia jej śmierci. [bezsporne]

Począwszy od 17 kwietnia 2018 roku L. Z. (1) każdego dnia podpisywała się na liście obecności. [listy obecności k. 152-178 akt VIII U 2396/22]

W ramach swoich obowiązków pracowniczych L. Z. (1) świadczyła pracę na recepcji w gabinecie swej matki, obsługiwała klientów, umawiała wizyty, pomagała przy wykonywanych w tym gabinecie zabiegach, prowadziła dokumentację pacjentów, a także zajmowała się pracami porządkowymi w lokalu. [zeznania świadka K. S. e-protokół rozprawy z 16 marca 2023 roku 00:26:52, zeznania świadka M. S. e-protokół rozprawy z 16 marca 2023 roku 00:37:35-00:48:09, zeznania świadka A. K. (1) e-protokół rozprawy z 16 marca 2023 roku 00:51:26, zeznania świadka A. K. (2) e-protokół rozprawy z 16 marca 2023 roku 00:54:46-01:02:12, zeznania K. P. e-protokół rozprawy z 16 marca 2023 01:05:36, zeznania odwołującego R. Z. e-protokół rozprawy z 10 października 2023 roku 00:32:26 w zw. z e-protokołem rozprawy z 16 marca 2023 roku 00:03:44-00:22:08]

Wynagrodzenie za pracę L. Z. otrzymywała w gotówce, którą następnie częściowo wpłacała na swoje konto. [zeznania odwołującego R. Z. e-protokół rozprawy z 10 października 2023 roku 00:32:26 w zw. z e-protokołem rozprawy z 16 marca 2023 roku 00:03:44-00:22:08]

Od stycznia do marca 2018 roku L. Z. (1) nie było wypłacane żadne wynagrodzenie, zaś za kwiecień 2018 roku zostało ono wypłacone w wysokości 1.050 złotych. Przed kwietniem 2018 roku E. R. nie wykazywała żadnego wynagrodzenia za pracę pracownika jako kosztu prowadzenia działalności gospodarczej. [karty przychodów za lata 2018-2021 k. 87-90 akt VIII U 2396/22, podsumowanie księgi przychodów i rozchodów k. 86 akt VIII U 2396/22]

Przychody E. R. w 2015 roku wyniosły 126 526,00 zł, w 2016 roku - 128 859,50 zł, w 2017 roku - 161 095,50 zł, natomiast w 2018 roku przychód wyniósł 213 297,96 zł. [ewidencje przychodów za lata 2015-2017 k. 83-85, podsumowanie księgi przychodów i rozchodów k. 86]

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie powołanych dokumentów, a także na podstawie zeznań świadków i przesłuchania odwołującego, ale jedynie w zakresie, w jakim można było na ich podstawie ustalić, że L. Z. (1) w spornym okresie (od 12 grudnia 2015 roku do 16 kwietnia 2018 roku) rzeczywiście wykonywała na rzecz firmy płatnika składek – swej matki pewne czynności, co nie przesądza o pracowniczym charakterze jej zatrudnienia w firmie płatnika składek.

W ocenie Sądu, z zeznań świadków wynika, że L. Z. (1) świadczyła pracę u E. R. (co jest niesporne co do okresu po 16 kwietnia 2018 roku), jednak żaden ze świadków nie wskazał, że pomiędzy nimi istniał stosunek pracy także przed tym dniem.

Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków: K. S., M. S., A. K. (1), A. K. (2), K. P., T., B. P., H. Z. oraz R. B. Sąd uznał za wiarygodne, jednak nie są one wystarczające, by wykazać istnienie pomiędzy 12 grudnia 2015 roku a 16 kwietnia 2018 roku stosunku pracy pomiędzy wskazanymi stronami.

Świadkowie K. S., M. S., A. K. (1), A. K. (2) i K. P. – będący wspólnymi znajomymi L. i R. Z. zeznali co prawda, że L. Z. (1) wykonywała w spornym okresie (przed 17 kwietnia 2018 roku) na rzecz swej matki pewne czynności w gabinecie prowadzonym przez E. R., jednak z ich zeznań nie wynika, że wykonywała je w reżimie pracowniczym.

Powołani przez wnioskodawcę świadkowie nie byli w stanie wskazać dokładnie jakie relacje w zakresie w spornym okresie wiązały L. Z. (1) z matką – czy świadczyła ona pracę podporządkowaną czy jedynie była to pomoc okazywana członkowi rodziny.

Fakt pojawiania się córki w lokalu, w którym działalność prowadziła E. R. jest wskazywany także przez świadka T. M., jednak nie była ona w stanie określić w jakim to było czasie.

Z kolei świadek B. P., która również wynajmowała lokal w tym samym budynku co E. R., wskazała, że widywała L. Z. (1) „przynajmniej 5 lat”, jednak z jej zeznań również nie wynika, by przed kwietniem 2018 roku świadczyła ona pracę w lokalu w budynku przy ul. (...) w Ł..

Świadek R. B. wskazała natomiast jedynie, że widywała L. Z. (1) dłużej niż 2 lata, co również nie potwierdza, że ubezpieczona wykonywała pracę w spornym okresie.

Istotnych dla rozstrzygnięcia faktów nie dało się także ustalić na podstawie zeznań H. Z., gdyż pracował jako portier w budynku dopiero od 1 stycznia 2020 roku.

Sąd nie dał natomiast wiary zeznaniom R. Z. w zakresie, w jakim zeznał, że jego żona pozostawała w stosunku pracy z E. R. w spornym okresie.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek wiarygodnych dowodów potwierdzających wykonywanie pracy przez ubezpieczoną w ramach stosunku pracy przed 17 kwietnia 2018 roku.

Przeciwko prawdziwości zeznań odwołującego przemawiają, zdaniem Sądu, ustalone na podstawie dowodów z dokumentów okoliczności faktyczne, w tym przede wszystkim fakt, że L. Z. (1) przed wskazaną datą była zarejestrowana jako bezrobotna, a z dokumentacji księgowej firmy (...) nie wynika, by w tym okresie płatniczka wypłacała komukolwiek wynagrodzenie za pracę.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art.12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1230) pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do jego ustania.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według brzmienia art.22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Skutku przystąpienia do ubezpieczenia nie wywołuje zawarcie umowy o pracę, której strony stwarzają pozór realizacji przez ubezpieczonego czynności odpowiadających treści art.22 k.p., czyli wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem, odpowiadającym ilości i jakości świadczonej pracy (art.78 k.p.).

Do cech pojęciowych pracy, stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyręczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania pracodawcy. Dla stwierdzenia cechy podporządkowania pracowniczego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podpisywanie list obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych itp.

Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2005 r., II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie słusznie organ rentowy stanął na stanowisku, że stosunek pracy pomiędzy płatniczką E. R. a L. Z. (1) powstał dopiero 17 kwietnia 2018 roku.

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia uzasadniają stwierdzenie, że przed wskazanym dniem L. Z. (1) nie świadczyła na rzecz E. R. pracy w rozumieniu art.22 k.p.

Przedłożone do akt sprawy dokumenty – umowa o pracę, świadectwa potwierdzające odbycie szkolenia BHP, certyfikat odbycia szkolenia I i II etapu z zakresu obsługi aparatu (...) 2000 wykorzystywanego do pracy w gabinecie E. R., orzeczenie lekarskie dopuszczające L. Z. (1) do pracy u płatniczki wprost potwierdzają zatrudnienie żony odwołującego dopiero od 17 kwietnia 2018 roku.

Dowody te - w korelacji z niespornym faktem posiadania przez L. Z. (1) w okresach od 10 czerwca 2015 roku do 15 marca 2018 roku i od 19 marca do 16 kwietnia 2018 roku statusu osoby bezrobotnej - potwierdzają tezę organu rentowego, z którą nie zgadza się odwołujący.

Sąd nie neguje, że żona odwołującego wykonywała w spornym okresie pewne czynności związane z działalnością prowadzoną przez E. R., co potwierdzili świadkowie przez niego zgłoszeni.

Nie można jednak uznać, że pomiędzy tymi osobami istniał wówczas stosunek pracy, a nie tylko stosunki wzajemnej pomocy i współpracy we wspólnych przedsięwzięciach, które są typowe dla panujących pomiędzy rodzicami i dziećmi.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalił odwołanie jako niezasadne.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265 z późn. zm.)

SSO Paulina Kuźma